

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 253/2024-16

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Roberta Šorla a sudcov Petra Straku a Martina Vernarského (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], zastúpeného ADAUS, s. r. o., Miletičova 5B, Bratislava, proti rozsudku Krajského súdu v Žiline č. k. 5Co/220/2018-696 z 29. januára 2019 a proti uzneseniu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 6Cdo/99/2019-809 z 26. mája 2022 takto

rozhodol:

Ústavnú sťažnosť **odmieta**.

Odôvodnenie:

I.

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručенou ústavnému súdu 19. septembra 2022 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“), práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“), práva na zachovanie ľudskej dôstojnosti, osobnej cti, dobrej povesti a na ochranu mena podľa čl. 19 ods. 1 ústavy a čl. 10 ods. 1 listiny rozhodnutiami všeobecných súdov označenými v záhlaví tohto uznesenia. Navrhuje napadnuté rozhodnutia zrušiť, vec vrátiť na ďalšie konanie a priznať mu náhradu trov konania.

II.

Skutkové východiská

2. Rozhodnutia všeobecných súdov napadnuté ústavnou sťažnosťou boli vydané v konaní o ochranu osobnosti začatom na základe žaloby sťažovateľa doručenej Okresnému súdu Čadca (ďalej len „okresný súd“), ktorou sa proti obchodnej spoločnosti [REDACTED] (vystupujúcej v procesnom postavení žalovanej, aktuálne [REDACTED] – právny nástupca), ako vydavateľke denníka [REDACTED] domáhal uverejnenia ospravedlnenia v denníku [REDACTED] a náhrady nemajetkovej ujmy 50 000 eur v súvislosti s článkom „[REDACTED]“ uverejneným v tomto denníku 13. apríla 2011 (ďalej aj „prvý článok“) a s článkom „[REDACTED]“ vrátane

infografiky uverejneným v tomto denníku 15. apríla 2011 (ďalej aj „druhý článok“), pretože o ňom mala uviesť nepravdivé tvrdenia, ktorými ho „*spojila s právnickými a fyzickými osobami, ktoré boli dlhodobo kritizované médiami v súvislosti s prenájmom priestorov spoločnosťou [REDACTED] [REDACTED], Daňovému úradu Košice*“, ako aj „*s politikou [REDACTED], hoci je apolitický*“, čo „*veľkou intenzitou zasiahlo do jeho bezúhonnosti ako advokáta, občana, do jeho rodinných, súkromných, pracovných vzťahov, poškodilo jeho dobré meno advokáta, občana, česť, skomplikovalo mu život*“.

3. Okresný súd (v poradí druhým) rozsudkom č. k. 4 C 203/2011-397 z 26. februára 2015 rozhodol tak, že žalovanej uložil povinnosť zaplatiť sťažovateľovi náhradu nemajetkovej ujmy 16 000 eur a vo zvyšnej časti (zaplatenie 34 000 eur, uverejnenie ospravedlnenia, odstránenie článkov z internetového archívu) návrh sťažovateľa zamietol.

4. Na odvolania oboch sporových strán Krajský súd v Žiline (ďalej len „krajský súd“) rozsudkom č. k. 5Co/282/2015-473 z 15. decembra 2015 rozsudok okresného súdu v časti napadnutej odvolaním ako vecne správny potvrdil, v časti nenapadnutej odvolaním ponechal nedotknutý a v časti výroku o náhrade trov konania ho zrušil a vec vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie.

5. Proti rozsudku krajského súdu z 15. decembra 2015 podala žalovaná ústavnú sťažnosť. Ústavný súd nálezom č. k. III. ÚS 104/2017-41 z 19. apríla 2017 (ďalej aj „nálež“) vyslovil porušenie základného práva žalovanej na slobodu prejavu a na slobodné rozširovanie informácií podľa čl. 26 ods. 1 a 2 ústavy, základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a práva na slobodu prejavu a na slobodné rozširovanie informácií podľa čl. 10 ods. 1 dohovoru rozsudkom krajského súdu z 15. decembra 2015. Rozsudok krajského súdu z 15. decembra 2015 v časti, ktorou bol potvrdený prvý výrok rozsudku okresného súdu z 26. februára 2015 týkajúci sa povinnosti žalovanej zaplatiť sťažovateľovi náhradu nemajetkovej ujmy v sume 16 000 eur, zrušil a vec v rozsahu zrušenia vrátil tomuto súdu na ďalšie konanie. V odôvodnení nálezu okrem iného konštatoval, že krajský súd obmedzil slobodu prejavu žalovanej, keď potvrdil rozsudok okresného súdu vo výroku o povinnosti zaplatiť sťažovateľovi náhradu nemajetkovej ujmy v sume 16 000 eur, pričom však 1/ nedostatočne zohľadnil privilegované postavenie žalovanej pri ochrane slobody jej prejavu ako vydavateľky denníka [REDACTED] a jej procesnej obrane nevenoval náležitú pozornosť, 2/ neprimerane obhajoval ochranu práva súkromia sťažovateľa, keď bez existencie relevantného dôkazu prisvedčil jeho argumentu, že inkriminované články sa dotýkali jeho súkromnej sféry, t. j. legitimizoval záver o neprípustnom (podstatnom) zásahu do jeho základného práva garantovaného čl. 19 ústavy, 3/ nezohľadnil, že inkriminované články sa dotýkali sféry, ktorú v čase ich uverejnenia bolo možné oprávnené považovať za predmet verejného záujmu, 4/ rigorózný záver krajského súdu o tom, že v inkriminovaných článkoch boli publikované informácie v podobe faktov, ktoré boli nepravdivé, nie je presvedčivý, a to jednak z hľadiska nedostatočného zohľadnenia väzby medzi titulkom a obsahom inkriminovaných článkov, ako aj z dôvodu neprimeraného formalizmu pri ich vyhodnocovaní. Odôvodnenie napadnutého rozsudku krajského súdu týkajúce sa priznania nemajetkovej ujmy sťažovateľovi je arbitrárne a zjavne neodôvodnené, neprimerane prísne, nevyvážené, nezohľadňujúce argumenty žalovanej ani okolnosti predmetnej veci. Ak krajský súd nerešpektoval kritériá aplikovateľnosti § 13 ods. 2 Občianskeho zákonníka, jeho postup a rozhodnutie možno považovať za nezákonný exces. Ústavný súd uzavrel, že bude potrebné, aby krajský súd opätovne s prihliadnutím na uvedené závery ústavného súdu preskúmal a zvážil z pohľadu jej nevyhnutnosti a primeranosti satisfakciu priznanú sťažovateľovi z titulu zásahu

do jeho základného práva garantovaného čl. 19 ústavy, a pokiaľ by dospel k pozitívnemu záveru o nej, aby prehodnotil s prihliadnutím na všetky okolnosti tohto prípadu jej rozsah. V takomto prípade však krajský (všeobecný) súd v odôvodnení rozhodnutia musí presvedčivým a ústavne konformným spôsobom vyvrátiť všetky ústavným súdom nastolené pochybnosti a výhrady.

6. Krajský súd následne uznesením č. k. 5Co/185/2017-564 zrušil výrok rozsudku okresného súdu o povinnosti zaplatiť sťažovateľovi 16 000 eur a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

7. Okresný súd pri opätovnom rozhodovaní o nároku sťažovateľa voči žalovanej na zaplatenie nemajetkovej ujmy vo výške 16 000 eur rozsudkom č. k. 10C/38/2017-632 z 25. januára 2018 (ďalej len „rozsudok okresného súdu“) žalobu v časti týkajúcej sa zaplatenia sumy 16 000 eur zamietol (výrok I), sťažovateľovi uložil povinnosť nahradiť žalovanej trovy konania v rozsahu 100 % (výrok II). V odôvodnení konštatoval, že bol viazaný záväzným právnym názorom ústavného súdu a názorom krajského súdu (ako súdu odvolacieho) vysloveným v zrušujúcom uznesení z 31. augusta 2017. Konštatoval, že sťažovateľ nepreukázal splnenie podmienok podľa § 11 a § 13 Občianskeho zákonníka. U oboch článkov vykonala žalovaná riadnu opravu a riadne sa ospravedlnila, keďže sťažovateľ nezahrnul do žalobného návrhu opravu, ktorú považoval za nedostatočnú. V nadväznosti na kritérium „nevyhnutnosti“ dosiahol sťažovateľ ochranu osobnosti šetrnejšími prostriedkami, ktorými bola oprava oboch článkov a ospravedlnenie v oboch prípadoch. Prvý článok neobsahoval nepravdivé poškodzujúce informácie o obchodnom, politickom prepojení sťažovateľa ako súkromnej osoby na [REDAKOVANÉ] firmy spôsobilé zasiahnuť do jeho základného práva garantovaného čl. 19 ústavy, pretože súkromná osoba sa v prvom článku vôbec nespomína a tvrdenie o zastupovaní [REDAKOVANÉ] firmy sťažovateľom v novembri je v dôsledku vykonanej opravy pravdivým tvrdením. Pokiaľ ide o druhý článok, sťažovateľ sa v ňom vôbec nespomína. Iba v infografike bolo uvedené meno, priezvisko fyzickej osoby s identickým menom a priezviskom, ako má sťažovateľ, bez bližšej identifikácie titulom, profesijným postavením, dátumom narodenia, bydliskom, fotografiou a podobne. Ďalšie články uvedené v denníku [REDAKOVANÉ] 15. apríla 2011, ktoré sa týkajú kauzy prenájmu nebytových priestorov Daňovým úradom v Košiciach, ktoré poukazovali na možné, v tom čase nejasné obchodné a politické prepojenie viacerých firiem (doslovne „s nejasným pozadím“), sťažovateľ žalobou nenapadol. Netvorili predmet sporu. Preto sa k nim nemôže viazať ani infografika a súd teda druhý článok, infografiku môže posudzovať len v nadväznosti na prvý a druhý článok, ktoré tvorili predmet sporu. Žalovaná pri druhom článku v oprave uviedla, že čo sa týka „*prepojenia firiem [REDAKOVANÉ] na [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ]*“ pri ich menách „*neuviedli, že ide o právnych zástupcov týchto firiem*“. Je teda zrejmé, že aj druhý článok sa týka sťažovateľa ako advokáta, nie ako fyzickej osoby. Opravou sa žalovaná nielen ospravedlnila, ale uviedla do súladu druhý článok s pravdivosťou. Sťažovateľ neunesol dôkazné bremeno na preukázanie svojho tvrdenia, že v tomto konkrétnom prípade bolo nevyhnutné podať žalobu o ochranu osobnosti, keďže žalovaná odstránila nepravdivé tvrdenia opravou u oboch článkov, ktoré tvorili predmet sporu, a ospravedlnila sa sťažovateľovi za nepresnosti, čo je potrebné považovať za šetrnejší prostriedok na ochranu práva sťažovateľa, ktorý sa nedotkne práva žalovanej na poskytovanie informácií. Sťažovateľ bol spomínaný ako advokát, preto je verejne činnou osobou a je viac povinný akceptovať šírenie informácií týkajúcich sa osobnostnej sféry. Nepožíval teda zvýšenú ochranu základných práv garantovaných čl. 19 ústavy, a preto zásah do jeho práv nemožno hodnotiť ako podstatný. Ak by nebol zastupoval [REDAKOVANÉ] firmu, nebol by dôvod na to, aby bol uvedený v prvom

článku a infografike k druhému článku. Ich predmetom bola dôležitá otázka verejného záujmu týkajúca sa pre štát nevýhodného prenájmu nebytových priestorov Daňovým úradom v Košiciach, ku ktorému malo dôjsť na základe zmluvy uzavretej medzi daňovým riaditeľstvom, obchodnou spoločnosťou, ktorej jeden zo spoločníkov bol prepojený na politickú stranu [REDACTED] a druhý mal sídlo na [REDACTED], čím malo vzniknúť dôvodné podozrenie, že verejné finančné prostriedky za prenájom Daňového úradu v Košiciach sú určené spoločnosti [REDACTED], ([REDACTED]) a garážovej schránkovej firme [REDACTED]. Tejto otázke verejného záujmu bola oprávnené poskytovaná zvýšená ochrana vyhľadávania a rozširovania súvisiacich informácií a myšlienok. Kritika bola oprávnená, prípustná, neboli prekročené jej vecné limity, bola primeraná.

8. Okresný súd, vychádzajúc zo záverov nálezu ústavného súdu, zohľadnil privilegované postavenie žalovanej pri ochrane slobody jej prejavu ako vydavateľky denníka [REDACTED] v porovnaní s ochranou súkromia sťažovateľa pred slobodou prejavu žalovanej. Články sa netýkali súkromnej sféry sťažovateľa, ale verejného záujmu a verejne činnej osoby – advokáta. Pri väzbe medzi titulkom a obsahom článkov vrátane opravy a ospravedlnenia bolo potrebné konštatovať, že fakty boli pravdivé a hodnotiace úsudky vyplývajúce z faktov, ako aj titulok viažuci sa na obsah uvedených článkov boli pravdivé a nezasiahli do práva sťažovateľa na ochranu súkromia. Vzhľadom k uvedenému potom v nadväznosti na § 13 ods. 2 Občianskeho zákonníka nevzniklo sťažovateľovi právo na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch, nedošlo k zníženiu jeho dôstojnosti, vážnosti v spoločnosti v značnej miere. Intenzita zásahu nie je veľká s prihliadnutím na všetky okolnosti prípadu. Preto nebolo nevyhnutné a primerané priznať sťažovateľovi satisfakciu z titulu zásahu do jeho základného práva garantovaného čl. 19 ústavy.

9. O odvolaní sťažovateľa proti rozsudku okresného súdu z 25. januára 2018 rozhodol krajský súd rozsudkom č. k. 5Co/220/2018-696 z 29. januára 2019 tak, že rozsudok okresného súdu potvrdil, žalovanej priznal nárok na náhradu trov odvolacieho konania v plnom rozsahu. Krajský súd sa s rozhodnutím okresného súdu, právnym posúdením veci, ako aj zdôvodnením rozsudku plne stotožnil. Konštatoval, že okresný súd vec správne právne posúdil, keď dospel k záveru, že inkriminované články žalovanej neboli kritikou sťažovateľa v súvislosti s výkonom jeho povolania ani súkromnej osoby. Zásah žalovanej do osobnostných práv sťažovateľa nebol preukázaný. Krajský súd poukázal na záver ústavného súdu vyslovený v náleze, podľa ktorého prvý článok ani druhý článok, resp. infografika k druhému článku neboli v čase ich uverejnenia objektívne spôsobilé svojím obsahom vyvolať negatívny zásah do osobnostnej sféry sťažovateľa (ako súkromnej osoby), pretože vo vzťahu k nemu neobsahovali žiadne informácie (tvrdenia) týkajúce sa jeho aktivít mimo výkonu jeho povolania, ktoré by boli spôsobilé ho uraziť, ponížiť či znevážiť. Uverejnené informácie boli príspevkom k celospoločenskej diskusii o dôležitej otázke verejného záujmu, t.j. o privilegovanej téme požívajúcej vysokú mieru ochrany slobody prejavu. Inkriminované články v celkovom kontexte poukazovali na nejasné obchodné a politické prepojenia viacerých firiem v kauze prenájmu nebytových priestorov Daňovým úradom v Košiciach. Primárnym cieľom článkov však nebola kritika sťažovateľa v súvislosti s výkonom jeho povolania ani kritika sťažovateľa ako súkromnej osoby, ale skôr snaha poukázať na systémové zlyhanie štátu pri vstupovaní do právnych vzťahov s obchodnými spoločnosťami, ktoré sú personálne alebo majetkovo prepojené s obchodnými spoločnosťami sídlacimi v cudzích štátoch, kde pre nemožnosť zistenia ich skutočných vlastníkov nemožno zistiť ani to, u koho v skutočnosti skončia finančné prostriedky zo štátneho rozpočtu.

10. Proti rozsudku krajského súdu podal sťažovateľ dovolanie podľa § 420 písm. f) Civilného sporového poriadku (ďalej aj „CSP“) a § 421 ods. 1 písm. a), b) a c) CSP. Najvyšší súd uznesením sp. zn. 6Cdo/99/2019 z 26. mája 2022 dovolanie sťažovateľa odmietol.

11. K dovolaciemu dôvodu podľa § 420 písm. f) CSP najvyšší súd uviedol, že okresný súd doručil výzvu na predloženie dôkazov a procesných návrhov stranám sporu a zároveň určil lehotu 15 dní. Po predložení stanoviska žalovanou ho okresný súd doručil sťažovateľovi spolu s predvolaním na nariadený termín pojednávania. Z uvedeného procesného postupu okresného súdu nemožno dospieť k záveru, že by došlo k porušeniu procesných práv sťažovateľa, ktoré by zaťažili konanie vadou zmätočnosti. K dovolacej námietke nevykonania dôkazu najvyšší súd konštatoval, že okresný súd postupoval správne, ak procesným uznesením vyhláseným na pojednávaní konanom 25. januára 2018 návrh sťažovateľa na vykonanie dôkazu z internetovej stránky zamietol. Vykonanie navrhnutého dôkazu v kontexte vysloveného právneho záveru ústavného súdu a predmetu sporu (jeho časti) aj najvyšší súd považoval za nadbytočné. Najvyšší súd tiež uzavrel, že odôvodnenie napadnutého rozsudku krajského súdu spĺňa náležitosti odôvodnenia rozhodnutia vyplývajúce z § 393 ods. 2 a § 220 ods. 2 CSP, preto ho nemožno považovať za nepreskúmateľný, neodôvodnený či zmätočný. Dovolanie podané podľa § 420 písm. f) CSP preto najvyšší súd odmietol ako neprípustné podľa § 447 písm. c) CSP.

12. Pokiaľ ide o dovolanie podľa § 421 ods. 1 CSP, sťažovateľ dovolací dôvod zákona zodpovedajúcim spôsobom nevymedzil. Samotná polemika s rozhodnutím odvolacieho súdu alebo spochybňovanie správnosti jeho rozhodnutia či nesúhlas s právnymi závermi konajúcich súdov a kritika ich prístupov pri právnom posudzovaní vecí významovo nezodpovedá kritériám uvedeným v § 421 ods. 1 CSP v spojení s § 432 ods. 2 CSP. K namietanej interpretácii právneho záveru ústavného súdu okrem už uvedenej kasačnej záväznosti najvyšší súd dodal, že z nálezu okrem iného vyplýva, že v sporoch o ochranu osobnosti musia súdy zohľadniť organickú väzbu medzi titulkom a nadpisom medializovaného článku a jeho vecným obsahom. V opačnom prípade spravidla nemožno hodnoverne dospieť k záveru, že v ňom obsiahnuté tvrdenie je pravdivé alebo nepravdivé. Ochranu základného práva navrhovateľa na zachovanie jeho osobnej cti a dobrej povesti možno v zásade dosiahnuť aj inými, šetrnejšími prostriedkami, ako sú napr. oprava uverejnených informácií a pod. Ak dotknutá osoba nepovažuje opravu vykonanú vydavateľom za dostatočnú, mala by túto skutočnosť jednoznačným a zrozumiteľným spôsobom zahrnúť do petitu návrhu na ochranu osobnosti podaného všeobecnému súdu, ktorý následne pri rozhodovaní o merite veci posúdi právne účinky opravy v spojení s informáciami zverejnenými pred jej vykonaním. V opačnom prípade skutkovým tvrdeniam dotknutej osoby domáhajúcej sa ochrany svojich základných práv a slobôd nemožno pripísať požadovaný právny účinok. Z uvedeného teda vyplýva, že nebolo možné dospieť k inému záveru, než k akému dospeli súdy nižších inštancií. K dovolaciemu dôvodu podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP sťažovateľ vymedzil otázku týkajúcu sa existencie zásahu do osobnostných práv uskutočnenej prostredníctvom grafickej informácie (diagramu), ktorá nebola dosiaľ v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu riešená. Najvyšší súd však dospel k záveru, že posúdenie infografiky súviselo s posúdením zverejnených článkov ako celok, nie samostatne, preto jej vyhodnotenie ako bola, resp. by bola vnímaná verejnosťou, nezodpovedá vymedzeniu právnej otázky v súlade s náležitosťami vyplývajúcimi z § 432 ods. 2 CSP. Sťažovateľ v podstate nesúhlasil s hodnotením zistených skutkových tvrdení súdmi nižších inštancií, ktoré vyplynuli z výsledkov vykonaného dokazovania, preto nešlo o právnu otázku, ale o otázku skutkovú. Napokon, pokiaľ

sťažovateľ vyvodzoval prípustnosť dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. c) CSP, dovolací dôvod nešpecifikoval, lebo nevedol rozdielnu rozhodovaciu prax dovolacieho súdu. Vzhľadom na uvedené najvyšší súd vo vzťahu k dovolaciemu dôvodu podľa § 421 ods. 1 CSP dovolanie odmietol s poukazom na § 447 písm. f) CSP, pretože nebolo odôvodnené prípustnými dovolacími dôvodmi.

III.

Argumentácia sťažovateľa

13. Sťažovateľ namieta, že napadnuté rozhodnutia všeobecných súdov nie sú dostatočne odôvodnené, sú arbitrárne.

14. Všeobecné súdy v časti týkajúcej sa nemajetkovej ujmy 16 000 eur odkázali na nález ústavného súdu s odôvodnením, že boli viazané v ňom vysloveným právnym názorom. Ústavný súd však v konaní sp. zn. III. ÚS 104/2017 znemožnil sťažovateľovi ako dotknutej osobe vyjadriť sa k ústavnej sťažnosti žalovaného po tom, ako túto prijal po predbežnom prerokovaní na ďalšie konanie. Predmetný nález ústavného súdu nikdy nebol sťažovateľovi doručený. Nesprávny procesný postup ústavného súdu vo vzťahu k sťažovateľovi nemohol založiť zákonnosť nález, čím je významne spochybnený aj atribút viazanosti právnym názorom ústavného súdu vysloveným v jeho náleze.

15. Všeobecné súdy nesprávne právne posúdili závery vyslovené v náleze ústavného súdu, keď ich interpretovali a uplatnili tak, že nedošlo k zásahu do práv sťažovateľa. Krajský súd mal cez prizmu záverov ústavného súdu opätovne preskúmať závažnosť zásahu do osobnostných práv sťažovateľa, nie iba mechanicky pojať do odôvodnenia svojho rozhodnutia závery ústavného súdu.

16. Z dôvodu neexistencie akýchkoľvek vlastníckych alebo personálnych väzieb sťažovateľa na subjekty figurujúce v kauze pochybného nájmu nebytových priestorov pre Daňový úrad Košice, resp. z dôvodu neexistencie akéhokoľvek prepojenia sťažovateľa na štruktúry politickej strany [REDAKOVANÉ] (sťažovateľ bol/je pri výkone advokácie apolitický, žiadnej politickej strane neposkytoval právne služby, pozn.), sťažovateľ vôbec nemal byť v infografike uvedený. Záver krajského súdu o tom, že v oprave uverejnená informácia o právnom zastupovaní [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] sťažovateľom v denníku [REDAKOVANÉ] 11. mája 2011 bola pravdivou informáciou, je v rozpore s formálnou logikou a vecnosťou vo vzťahu k informovaniu o neprehľadnej vlastníckej štruktúre na kauze figurujúcich subjektov.

17. Najvyšší súd neprihliadol na to, že rozsudok krajského súdu bol zaťažený nelogickými závermi a právnymi argumentmi, že nedal zrozumiteľné odpovede na podstatné odvolacie námietky sťažovateľa. Najvyšší súd arbitrárne odmietol dovolanie sťažovateľa.

18. Zverejnenie nepravdivých informácií o fyzickej osobe treba v zásade vždy považovať za neoprávnený zásah do osobnostných práv. Na úspešné uplatnenie práva na ochranu osobnosti sa nevyžaduje vyvolanie následkov, ale stačí, že zásah bol objektívne spôsobilý narušiť alebo ohroziť práva chránené § 11 Občianskeho zákonníka. Pri zjednodušenom podaní informácie vo forme infografiky je potrebné reflektovať aj to, že infografika rezonovala u recipientov väčšou intenzitou než samotný článok. Za pravdivé opísanie skutkových okolností nemožno považovať také, keď autor článku síce uvedie pravdivé skutočnosti, ale niektoré skutočnosti vynechá alebo ich nerozvedie do takej miery, aby si čitatelia mohli vytvoriť vlastný názor na vec.

IV.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

IV.1. K namietanému porušeniu označených práv rozsudkom krajského súdu:

19. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti vo vzťahu k rozsudku krajského súdu namieta jeho nedostatočné odôvodnenie, ako aj nesprávne právne posúdenie.

20. Všeobecné súdy sú primárne zodpovedné aj za dodržiavanie základných práv a slobôd, ktoré ústava alebo medzinárodná zmluva dotknutým fyzickým osobám zaručuje, preto je právomoc ústavného súdu subsidiárna a nastupuje až vtedy, ak nie je daná právomoc všeobecných súdov (porov. I. ÚS 9/00, II. ÚS 592/2013, III. ÚS 375/2010, IV. ÚS 26/04). Ak ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti zistí, že sťažovateľ sa ochrany svojich základných práv alebo slobôd môže domôcť využitím jemu dostupných a účinných prostriedkov nápravy pred iným (všeobecným) súdom, musí takúto sťažnosť odmietnuť z dôvodu nedostatku právomoci na jej prerokovanie (porov. I. ÚS 22/03, II. ÚS 349/08, II. ÚS 421/2013, III. ÚS 152/03, IV. ÚS 177/05).

21. Pokiaľ ide o sťažnostnú námietku týkajúcu sa viazanosti všeobecných súdov nálezom ústavného súdu ústavný súd konštatuje, že predmetnou otázkou sa okresný súd zaoberal vo svojom rozsudku (bod 8), pričom poukázal na § 193 CSP a jednoznačne konštatoval povinnosť rešpektovať nález ústavného súdu a závery v ňom vyslovené (ako aj uznesenie krajského súdu z 31. augusta 2017 vydané v nadväznosti na nález ústavného súdu), s ktorými nebolo možné polemizovať. Krajský súd sa následne s rozsudkom okresného súdu, právnym posúdením veci, ako aj s jeho odôvodnením plne stotožnil podľa § 387 ods. 2 CSP. V tomto smere ústavný súd uvádza, že na odôvodnenie rozsudku krajského súdu a na odôvodnenie rozsudku okresného súdu nemožno nazerať izolovane a podľa judikatúry tvoria jeden celok (II. ÚS 78/05).

22. Posúdenie kvality odôvodnenia rozsudku krajského súdu prináležalo na základe dovolania podaného sťažovateľom najvyššiemu súdu podľa § 420 písm. f) CSP, ktorý o ňom rozhodol tak, že dovolanie odmietol, keď dospel k záveru, že odôvodnenie rozsudku krajského súdu nevykazuje také nedostatky, ktoré by zakladali porušenie práva na spravodlivý proces. Keďže posúdenie kvality odôvodnenia rozsudku krajského súdu bolo v kompetencii najvyššieho súdu, ústavný súd k tejto časti ústavnej sťažnosti konštatuje, že nie je daná jeho právomoc na jej meritórne posúdenie. Preto ústavnú sťažnosť v časti namietaného porušenia sťažovateľom označených práv rozsudkom krajského súdu, ku ktorému malo dôjsť v dôsledku jeho nedostatočného odôvodnenia, odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. a) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“).

23. Za zjavne neopodstatnený návrh možno považovať návrh na začatie konania, pri predbežnom prerokovaní ktorého ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, realnosť ktorej by mohol posúdiť po jeho prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, I. ÚS 110/02, I. ÚS 88/07).

24. Sťažovateľ krajskému súdu tiež vytýka, že nesprávne právne posúdil závery ústavného súdu vyslovené v náleze, keď ho interpretoval a aplikoval tak, že nedošlo k zásahu do práv sťažovateľa. K tomuto ústavný súd uvádza, že ústavný súd v skoršom náleze konštatoval, že krajský súd v rozsudku z 15. decembra 2015 nevykonával test proporcionality v jeho celistvosti, ústavný súd

konkretizoval, v čom videl nedostatky vykonaného testu proporcionality, aké okolnosti krajský súd pri teste nezohľadnil. Zistené nedostatky rozsudku krajského súdu z 15. decembra 2015 ústavný súd sumarizoval v bode 66 a 68 nálezu. Z nálezu ústavného súdu nevyplýva, že by dospel ku kategorickému záveru o neexistencii zásahu do práva sťažovateľa. Pokiaľ ústavný súd konštatoval, že prvý ani druhý článok či infografika k druhému článku neboli objektívne spôsobilé svojím obsahom vyvolať negatívny zásah do osobnostnej sféry sťažovateľa (bod 52 nálezu), učinil tak len parciálne, a to vo vzťahu k sťažovateľovi ako súkromnej osobe. Uvedeného si boli okresný súd aj krajský súd vedomé, keď existenciu zásahu do práv sťažovateľa následne posudzovali z hľadiska jeho postavenia ako advokáta v rámci výkonu jeho povolania. Ústavný súd v náleze zreteľne vymedzil (bod 72), že úlohou krajského súdu po kasácii jeho rozsudku bude preskúmať a zvážiť z pohľadu jej nevyhnutnosti a primeranosti satisfakciu priznanú sťažovateľovi z titulu zásahu do jeho základného práva garantovaného čl. 19 ústavy, a pokiaľ by dospel k pozitívnemu záveru o nej, prehodnotiť s prihliadnutím na všetky okolnosti tohto prípadu jej rozsah. Z odôvodnenia rozsudku okresného súdu v spojení s odôvodnením rozsudku krajského súdu vyplýva, že súdy pri opätovnom vykonávaní testu proporcionality zohľadnili výhrady ústavného súdu, pri teste proporcionality v užšom slova zmysle hodnotili odpovede na parciálne otázky tvoriace obsah tohto testu, aplikujúc trojstupňovú stupnicu. Uzavreli, že sťažovateľovi nevzniklo právo na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch, keďže nedošlo k zníženiu jeho dôstojnosti a vážnosti v spoločnosti v značnej miere.

25. Nemožno konštatovať, že by s ohľadom na zistený skutkový stav, interpretáciu príslušnej právnej normy, subsumpciu zisteného skutkového stavu pod právnu normu a prijaté právne závery rozsudok krajského súdu vykazoval znaky zjavnej svojvôle a že súd nerešpektoval požiadavky vyplývajúce z obsahu čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru. Medzi namietaným porušením základných práv sťažovateľa podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, čl. 36 ods. 1 listiny, čl. 6 ods. 1 dohovoru, čl. 19 ods. 1 ústavy a čl. 10 ods. 1 listiny a napadnutým rozsudkom krajského súdu nie je relevantná súvislosť signalizujúca možnosť ich porušenia.

26. Z uvedených dôvodov ústavný súd ústavnú sťažnosť proti rozsudku krajského súdu vo zvyšnej časti odmietol ako zjavne neopodstatnenú podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde.

IV.2. K namietanému porušeniu označených práv uznesením najvyššieho súdu:

27. Ústavný súd, poukazujúc na svoju doterajšiu judikatúru, považuje za potrebné zdôrazniť, že otázka posúdenia, či sú splnené podmienky na uskutočnenie dovolacieho konania, patrí zásadne do výlučnej právomoci dovolacieho súdu, t. j. najvyššieho súdu, a nie do právomoci ústavného súdu. Z rozdelenia súdnej moci v ústave medzi ústavný súd a všeobecné súdy (čl. 124 a čl. 142 ods. 1 ústavy) vyplýva, že ústavný súd nie je alternatívou ani mimoriadnou opravnou inštanciou vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov, sústavu ktorých završuje najvyšší súd (m. m. II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96).

28. Všeobecný súd v zásade nemôže porušiť základné právo na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, ak koná vo veci v súlade s procesnoprávnymi predpismi upravujúcimi jeho postup v civilnom sporovom konaní. Takýmto predpisom je aj Civilný sporový poriadok. Právo na súdnu ochranu sa v civilnom sporovom konaní účinne zaručuje vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, čo platí pre všetky konania vrátane dovolacích (§ 419 a nasl. CSP).

29. Najvyšší súd preskúmal rozsudok krajského súdu z hľadiska sťažovateľom namietanej vady podľa § 420 písm. f) CSP (vo vzťahu ku ktorej sťažovateľ argumentoval okrem iného aj nepreskúmateľnosťou rozsudku krajského súdu), pričom dospel k záveru, že rozsudok krajského súdu danou vadou netrpí.

30. Najvyšší súd sa s právne relevantnou argumentáciou sťažovateľa vo vzťahu k namietanej vade podľa § 420 písm. f) CSP vyrovnal adekvátne a preskúmateľne. Osobitne k problematike viazanosti súdov právnym názorom ústavného súdu poukázal na existenciu povinnosti okresného súdu a krajského súdu riadiť sa nálezom pri rozhodovaní vo veci sťažovateľa, zdôraznil, že názor ústavného súdu nebolo možné modifikovať (bod 29).

31. Najvyšší súd z hľadiska námietky nepreskúmateľnosti vyhodnotil rozsudok krajského súdu ako spĺňajúci požiadavky odôvodnenia rozhodnutia v zmysle § 393 ods. 2 a § 220 CSP. Argumentáciu krajského súdu považoval najvyšší súd za koherentnú a rozsudok krajského súdu za konzistentný, logický a presvedčivý.

32. Ústavný súd konštatuje, že v zákonnej právnej úprave niet podkladu pre nerešpektovanie právneho názoru ústavného súdu vysloveného v jeho náleze. Aj keď je rozhodnutie súdu vyššieho stupňa, prípadne iného orgánu verejnej moci vybaveného kasačnou právomocou (akým je aj ústavný súd), nezákonné alebo neústavné, kým nie je na to určeným orgánom zrušené, požíva prezumpciu zákonnosti a ústavnosti. Ústavný súd sám však nie je oprávnený svoje skoršie rozhodnutia preskúmať (v tom mu bráni zákon o ústavnom súde, jediným prípadom je obnova konania podľa čl. 133 ústavy), preto ani v konaní o aktuálnej ústavnej sťažnosti sťažovateľa ústavný súd nemôže preskúmať a vyslovovať záväzný úsudok o tom, či v konaní ústavného súdu sp. zn. III. ÚS 104/2017 došlo k porušeniu základných práv sťažovateľa. Po kasácii vykonanej nálezom ústavného súdu (v spojení s kasačným rozhodnutím krajského súdu) sa celá vec vrátila na prvú inštanciu (okresný súd), preto sťažovateľ mohol svoje meritórne námietky, kritiku a argumentáciu, ktorú zamýšľal a nemohol použiť v konaní pred ústavným súdom sp. zn. III. ÚS 104/2017, predniesť na prvej inštancii a na ďalších inštanciách.

33. Najvyšší súd v rámci posudzovania dovolania z hľadiska namietaného nesprávneho právneho posúdenia veci, konkrétne k námietke nesprávnej interpretácie právneho záveru ústavného súdu [§ 421 ods. 1 písm. a) CSP] opätovne zdôraznil kasačnú záväznosť nálezu, v zmysle ktorého *„v sporoch o ochranu osobnosti musia súdy zohľadniť organickú väzbu medzi titulkom a nadpisom medializovaného článku a jeho vecným obsahom. Bez dostatočného zohľadnenia tejto väzby spravidla nemožno hodnoverne dospieť k záveru, že v ňom obsiahnuté tvrdenie je pravdivé alebo nepravdivé. Ochranu základného práva navrhovateľa na zachovanie jeho osobnej cti a dobrej povesti garantovaného čl. 19 Ústavy možno v zásade dosiahnuť aj inými, šetrnejšími prostriedkami, ako sú napr. oprava uverejnených informácií a pod. Ak dotknutá osoba nepovažuje opravu vykonanú vydavateľom printového média za dostatočnú alebo úplnú, mala by túto skutočnosť jednoznačným a zrozumiteľným spôsobom zahrnúť do petitu návrhu na ochranu osobnosti podaného všeobecnému súdu, ktorý následne pri rozhodovaní o merite veci posúdi právne účinky opravy v spojení s informáciami zverejnenými pred jej vykonaním. V opačnom prípade skutkovým tvrdeniam dotknutej osoby, domáhajúcej sa ochrany svojich základných práv a slobôd, nemožno pripísať požadovaný právny účinok.“*

34. Pokiaľ sťažovateľ v ústavnej sťažnosti poukazuje na infografiku a jej vplyv na mienku recipientov, touto otázkou sa najvyšší súd zaoberal v rámci posudzovania dovolania v zmysle § 421 ods. 1 písm. b) CSP (bod 44 a nasl. uznesenia najvyššieho súdu). Najvyšší súd sťažovateľovi zrozumiteľne a logicky zdôvodnil, prečo otázku týkajúcu sa existencie zásahu do osobnostných práv uskutočneného prostredníctvom grafickej informácie nevyhodnotil ako otázku právnu, ale ako skutkovú, ktorou sa v dovolacom konaní meritórne zaoberať nemožno. Najvyšší súd konštatoval, že posúdenie infografiky súviselo s posúdením zverejnených článkov ako celok, nie samostatne, preto jej vyhodnotenie ako bola, resp. by bola vnímaná verejnosťou, nezodpovedá vymedzeniu právnej otázky v súlade s náležitosťami vyplývajúcimi z § 432 ods. 2 CSP. Sťažovateľ v podstate nesúhlasil s hodnotením zistených skutkových tvrdení súdmi nižších inštancií, ktoré vyplynuli z výsledkov vykonaného dokazovania, preto nešlo o právnu otázku, ale o otázku skutkovú.

35. Pokiaľ najvyšší súd za tohto stavu dovolanie podané podľa § 420 písm. f) CSP a § 421 ods. 1 CSP odmietol, jeho rozhodnutie nemožno označiť za arbitrárne či zjavne neodôvodnené.

36. Ústavný súd ešte považuje za potrebné dodať, že sťažovateľ v ústavnej sťažnosti nijako nespochybnil odmietnutie jeho dovolania založeného na dôvode prípustnosti podľa § 421 ods. 1 písm. c) CSP. Preto sa ústavný súd, ktorý je podľa § 45 zákona o ústavnom súde viazaný rozsahom i dôvodmi návrhu na začatie konania, napadnutým uznesením najvyššieho súdu v časti odmietajúcej dovolanie sťažovateľa podľa § 421 ods. 1 písm. c) CSP zaoberať nemohol.

37. Po preskúmaní napadnutého uznesenia najvyššieho súdu v medziach dôvodov a rozsahu ústavnej sťažnosti dospel ústavný súd k záveru, že medzi namietaným porušením základného práva sťažovateľa podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, čl. 36 ods. 1 listiny, čl. 6 ods. 1 dohovoru, čl. 19 ods. 1 ústavy a čl. 10 ods. 1 listiny a uznesením najvyššieho súdu nie je relevantná súvislosť, ktorá by signalizovala porušenie označených práv a možnosť vyslovenia ich porušenia po prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie, a preto v tejto časti ústavnú sťažnosť odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

38. Vzhľadom na odmietnutie ústavnej sťažnosti ako celku bolo bez právneho významu rozhodovať o ďalších návrhoch sťažovateľa obsiahnutých v petite ústavnej sťažnosti, keďže rozhodovanie o nich je podmienené vyslovením porušenia základného práva alebo slobody, k čomu v tomto prípade nedošlo.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 6. mája 2024

Robert Šorl
predseda senátu